„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком, недељом, на целом табаку, а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф.
на по године . . . . . 7 „
на четврт године . . . . . 3 „ 50 н
на један месец . . . . . 1 „ 20 н.
За Србију:
(у сребру.)
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин.
на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте сваких ситних слова, а за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а предплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ„ у Нови Сад, у дунавској улици.
РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви листа у месту могу се добити по 10 новчића у књижари браће М. Поповића.

БРОЈ 147. У НОВОМЕ САДУ, У СРЕДУ 21. СЕПТЕМБРА (3. ОКТОБРА) 1877. ГОДИНА XII.

ПОЗИВ НА ПРЕДПЛАТУ.

Почетком месеца октобра наступа последња четврт и тиме и свима пошт. предплатницима „Заставе“, који су за трећу четврт предплатили, време, да до почетка идућег месеца своју предплату преко администрације „Заставе“ обновити изволе.

Обраћамо овде за времена пажњу пошт. предплатника наших, да с обновом предплате похитају тако, да им новци до конца овога месеца на опредељено место стигну, јер ћемо још одма с првим бројем нове четврти обуставити лист свакоме ономе, чија предплата дотле стигла неби

Мислимо, да није потреба, да препоручујемо лист наш народу српском у овом великом времену, кад по страним листовима ове монархије нечита ништа друго, до ли извртања и лажи са бојишта и клевете и сваковрсне погрде на славенско оружје. „Застава“ је до сад вазда доносила само доставерне и истините вести како са бојног, тако и са политичног поља, а побринули смо се, да тако и у будуће остане. Ако и са мање сензационих вести, српска ће публика из нашег листа бити подпуно обавештена о источном стању и догађајима ове велике источне кризе.

Уздамо се пак у бога правде и истине и слободе, да ћемо у овогодишњој последњој четврти бити у стању, да обрадујемо наш свет са сретним вестима из свих крајева источних, по којима ће и обрт судбине источне сретнији и светлији да буде.

Можемо читалачку публику нашу овом приликом и о томе известити, да смо за сталну сарадњу на овом листу задобили нову, у народу нашем признату публицистичку снагу. Радићемо, да једини народни и независни орган наш у сваком погледу задовољи праведна и умесна очекивања српске читалачке публике. Нека је пак овде напомењено, да и од одзива нашег света зависи усавршивање народног органа, којем је тај одзив једини и искључиви извор опстанку и напредку.

Позивамо дакле уљудно осим досадањих пошт предплатника и остале сународнике и начелне пријатеље, да нас купљењем нових предплатника и у опште својим моралним, материјалним и душевним средствима подпомогну у овом нашем подузећу.

Лист се никоме без изузетка нешаље, ко напред неплати. Као најудеснији и најјефтинији начин за пошиљање предплате препоручујемо такозване поштанске упутнице (Postanweisung) на којима ваља само тачно означити адресу своју.

Цена је „Застави“:

I. За ову монархију . .	3 ф. 50 н.
на месец дана . . .	1 ф. 20 н.
II. За Србију и Црну Гору са Босном, Херцеговином и Старом Србијом . .	9 динара.
III. За Немачку	4 ф. 60 н.
IV. За Швајцарску, Италију, Романију, Русију, Турску и Бугарску	5 ф. —
V. За Француску и Америку	6 ф. —

☞ За оне пошт. претплатнике „Заставе,“ који ће свршетком овога месеца обновити своју предплату, напомињемо да би им удесно било, ако би желили наручитт вел. илустровани календар „Српски Соко“ за год. 1878., да уз предплату на „Заставу“ изволе прикључити још 50 новч., па ће им се исти календар одма с повратном поштом послати.

У Новоме Саду 13. септембра 1877.

Уредништво и наклада „Заставе.“

ТЕЛЕГРАМ „ЗАСТАВИ“.

БЕЧ 20 септембра. Руси отели код Плевне 80 кола са турским тајином. — Ситуација као и пре — Ђенерал Тотлебен наименован за шефа ђенералног штаба у војсци пред Плевном.

НОВА „ВИТЕШТВА“ МАЂАРСКА.

У Мађарској се збивају чуда. Они су славили „победе“ турске, осветљивали и истицали турске заставе, пили у знак побратимства између мађарског и турског народа. Клапка је путовао из Мађарске у Цариград, из Цариграда, где је свој стратегични дар у склапању војених планова развијао, опет натраг у Мађарску. Све се то догађало у оно време, кад је међутим др. Св. Милетић вргнут у будим-пештанску тавницу, бајаги због тога, што је „обећао“ кнезу Милану, да ће послати Србе добровољце из Аустро-Угарске у Србију, кад је ова на Турчина заратила.

Међу тим је источна политика грофа Андрашија била како за време српско-турског, тако и за време садањег руско-турског рата, политика строге неутралности према ратујућим странама.

Колико је практично извађана та неутралност, то најбоље можемо знати ми Срби, који смо је понајближе посматрали и осећали. Могу знати они добровољци, који су на граници похватани и затварани, и они, који су је осетили, кад су се после закључка мира вратили натраг у своју домовину. Каква је та неутралност, може се понајбоље видити из онога, што смо горе у кратко набројали, шта све Мађари чинише безазорно у хатар Турцима, а како казнише и саму помисао, која је на српској страни била.

Ал све то горе наведено могло је још некако поднети. Држава је ова могла подносити детињаста клицања у Будим-Пешти и по Мађарској у славу турске заставе, јер те демонстрације неимадоше никакве практичне вредности, нешкодише никоме толико, колико самим Мађарима и њиховом добром гласу у осталом свету. За саму државу могоше остати без штетних посљедица бар у овом критичном добу. Исто тако и планови Клапкини могоше трпљени бити, и ако је зазорно било његово очевидно шуровање с Турцима према поступку мађарске владе против Милетића, што се овај усудио, да у Београд оде. Братинство мађарско-турско чудан је присенак бацало на ову државу, која се међу европске културне државе броји, ал је то братинство могло трпљено бити, док је остајало у оквиру теоретичном.

Ал је мађарска крвца и сувише узаврела од љубави према Турчину и мржње према Славенству, те није чудо, што се немогаше ограничити на просте изјаве симпатија и безопасне демонстрације. Није чудо што се прохтело мађарским делијама, да ту своју љубав и јуначким делом посведоче. Ево се у траг ушло великој завери, коју је Клапка с Митадом сковао, и која је хтела, да из Ердеља пребаци у Румунску добровољне мађарске чете Русима за леђа, а у хатар Турцима. На разним жељезничким станицама похватани су многи сандуци, у којима је било оружје за те добровољце и који бише опредељени за Ердељ. Нашло се преко милијон фишека, више хиљада пушака и друге врсте оружја у вредности од 100 000 форината. Већ су пронађена имена фабриканата и свих, који су у тој ствари компромитовани. Несумњиво је саучешће Клапкино. Тисино бављење последње у Бечу стоји у свези са том афером.

План је био, да са границе ердељске у падну у Румунију и тамо разоре жељезничке пруге и мостове. Од Кездi-Вашархеља може се преко планине за 48 сати стићи у Галац, где се налазе реке и жељезнички мостови, који су од стратегичне важности. Пореметити ту саобраћајну свезу неби тешко било за те мађарске делије. У траг се ушло томе плану на тај начин, што се румунска влада, дознав за целу ствар, обратила на министра спољних послова у Бечу. Из Беча се телеграфисало даље, и тако је Тиса, као министар унутарњих послова принуђен био, да одма телеграфише на станице оне, на којима се слутити могло, да су те убојне спреме приспеле. И тако је следовала конфискација и поведена је истрага.

То је извештај самих мађарских листова о тој ствари. Видићемо, колико ће истрага на видик изнети, и хоће ли се правда вршити онде, где је очевидна повреда међународног права. Кад се Милетић држи у затвору толико времена, без да је покушавао скупљати добровољачке чете на аустро-угарском земљишту и без да се икако огрешио о законе у овој држави и о међународно право, онда је строга истрага у толико пре на месту против оних, који су својим деловањем очевидно ишли на то, да компромитују аустро-угарску неутралност.

Што се тиче неприлика, које се руској војсци том експедицијом спремаху, то је најмања ствар. Русија је при данашњој европској коштелацији у томе положају, да се може осигурати против неприлика, долазиле те ма с које стране. Таке вратоломне шале, што збијају Мађари у своме ватреном заносу, могу само по Мађаре и по Аустро-Угарску кобне да буду.

Аустро-Угарска, таким држањем Мађара, показује се све то више као непоуздана савезница у руско-немачком друштву. Бизмарк је то јасно видио, па није вољан, да се непријатним сметњама излаже. Напрема тавној слици црноризаца, која се у Француској помаља, Бизмарк хоће да имаде чиста рачуна на другој страни. Дуалистични фактори ове монархије показаше му се као непоуздани за време ове источне кризе. Увидио је, да би се и уставоверни Немци и либерални Мађари кадри били сложити с ултрамонтанском монархичном Француском, кад су под папиним благословом могли доспети до савеза с Исламом.

Те непоуздане савезнике мора Бизмарк друкчијом мером меритино што је то до сада чинио. И отуд је потекла алијанција с Италијом, отуд изасланство италијанског државника Криспија у Берлин. Листови талијански данас признају отворено војничке мере, које предузимље Италија на својим северним границама. Тако признају, да се утврђују фортови алпски, да се оружа обала између Нице и Шпеције, да се алпски кор умножава на 36.000 момака и размешта у погранична места према Аустрији и Француској. Истина, они кажу, да то још не значе никакве ванредне кораке, већ да су то мере, које су одавна у буџету предвиђене. Али за практичне људе, који на даље и озбиљније знају мислити, довољне су таке вести, па да се ухвати истинити суд о правоме стању политичке ситуације.

Колико је дакле несувремено туркољубље мађарско, јер нестоји на висини европске образованости, толико је неправедно према немађарским сугрђанима унутри у Угарској, компромитујуће на страни у европском концерту. Најжалосније је по мађарски народ при томе, што нема ни једног човека, који би толико моћан и вољан био, да стане на пут то струји опасној, која мађарску домовину силно гони у вртлог пропасти. Под притиском очајног и неоправданог беса као да је умр'о добар ђеније мађарског народа. Збивају се у Мађарској чуда, ал' се непомишља, да, где је чуда, ту и покора бива.

Са бојног поља.

(Т. С. В) Беч, 29. септембра. (Ситуација на бојном пољу). Ако ћу данас говорити о ситуацији на бојном пољу, то ћу се морати чувати и клонити, да неупотребим и нехотице који од јучерашњих по вароши разнесених гласова о новим тобожњим победама Осман-пашиним, јер би иначе читаоци могли доћи до врло кривих назора о положају на бугарском ратишту. „Нова Преса“ и „Тагблат“ саопштише неке телеграме из Шумља, у којима се јавља о некаквим званично саопштеним победама Османовим 25. септ. којом је приликом Осман запљенио и 3 топа. У исто доба јавио је да је руска војска на 100.000 нарасла и да је у тим бојевима саучествовала и царска гарда. По што је јуче стигла из Цариграда та иста вест, то су готово сви овдашњи, нарочито туркофилски листови, овај други цариградски телеграм држали за потврду телеграма из Шумља. Наравно, да је том приликом слављена победа Турака као и оно први пут, а излишно је и спомињати, да је Русији и опет држано надгробно слово. И тако очекиваху само још потврду из руског главног стана, кад, ал у место потврде стиже из Шумља други телеграм, у ком се вели, да се не односи Османова депеша на 25. септ. по што тога дана битке и не беше, него на догађаје, који се десише пре 6 дана. Но почем је телеграм Османов стигао у Шумљу 26. а у њему се вели, да се ко јуче све то десило, то се у гл. стану држало, да је та битка била 25. Но телеграм је 6 дана био на путу и приспео тек 7. дан у главни стан, те се дакле не може односити на 25. септембар, него на раније догађаје.

То вам је историја јучерашњих и прекјучерашњих лажљивих вести са бојног поља, којима се јевропска публика заварава. У колико је основан и сам Османов телеграм — ако допустимо да се је то пре 6 дана збило — то ће свако видити већ из фразеологије, коју Осман у том телеграму развија, говорећи о нечувеном јунаштву Турака, о грдној премоћи руској, о руској гарди, која је у битци саучествовала и о томе, како је отео Русима 3 топа.

Међутим колико се сећамо, збиља је тада са руске стране јављено о омањем румунском нападају на други турски редут код Гривице, који буде од Турака после жестоког боја одбијен са губитком од 360 људи. О руској гарди пак није могло ни говора бити, по што је гарда тек доцније стигла на бојно поље и то баш у оно доба, кад је Мехмед-Алија претрпио пораз код Црковне, услед ког се је морао повући натраг у своје старе позиције из Црног Лома (Каралома). После ове мале ректификације лажних цариградских вести, дај да пређемо на ситуацију на бојном пољу.

Као што вам већ јуче, и то телеграфски саопштих, најважнији је догађај у овај пар повратак хваљеног Мехмед-Алије у своје старе позиције иза Црног Лома. Важност овога догађаја састоји се у томе, прво, што се из овога повратка лако видети може, да је пораз Мехмед-Алијин код Црковне збиља велики био; друго, да је турски заповедник, баш у тој прилици увидео надмоћ престолонаследникову, те се журио да се што пре поврати у своје старе безопасније позиције, а треће, да је план, што га је Мехмед-Алија израдио, како би кооперацијом Сулејмановом Русе присилио, да оставе Шипку и Трнову па и Плевну, те да се повуку натраг у Румунску, сасма криво испао.

Престолонаследник — као што се данас јавља — полагано напредује, те ће добивши подкреплења, за који дан моћи узети офензиву на војску Мехмед-Алијину, која се сада налази у дефензиви. Војска ђенерала Редецког у Шипци непрестано одбија нападаје јогунастог и тврдоглавог Сулејмана, који је већ пола своје војске изгубио, ударајући главом о зид т. ј. о Шипку. Ситуација Осман-пашине војске пак, као да се није ни у чему побољшала, и ако је добио поткрепљења, муниције и провијанта. О офензиви дакле Османовој не може ни разговора бити, што се из његове депеше види, о којој смо мало час говорили. Осман, који је до скора говорио о надмоћи својој и о претстојећој офензиви сада само говори о сјајном одбијању руских нападаја.

Констатујући, да има сада 100.000 Руса и да је већ и гарда приспела на бојно поље, и сам признаје опасност у којој се налази и као да је рад упозорити главну команду на ову околност, како би добио већа поткрепљења. Свакако се даје овај пасус у телеграму Османовом само тумачити, да је позиција његова збиља врло назгодна, што нам и приватне вести из Букурешта и Петрограда потврђују, које јављају о томе, како је доласком нове војске из Русије и заузимањем нових још бољих позиција код Плевне, положај се јако побољшао. **Ситуација је дакле доста повољна. А највише су томе допринели бојеви на Јантри а на-**

рочито пораз Мехмед-Алије код Црковне, даље непрестано одбијање Сулејмана на Шипци и слабљење његове војске, придолажење гарде и остале руске спомоћне војске.

* * *

? — **Котор**, 9. септембра. Са бојног поља стижу нам повољни гласови, да се дична и јуначка браћа Црногорци храбро боре, и да их војничка срећа при сваком нападају исполински служи. Тако је после освојења Никшића са војском пошао књаз Никола к Билећу, а војвода Петар Вукотић у Дугу крваву, да се освајају тврђаве турске, које су 3. о. м. бомбардиране и цијели дан тучене из нових топова, те тако се на срећу 5. о. м. предаде варошица с тврђавом *Билећа и Пресјека*, без да је црногорска војска и једног војника изгубила, јер убоито и вјешто гађају Црногорци из топова.

Говори се, да су сви низами са бимбашом својим у Пресјеки предали оружије — и предали све у тврђави, у којој је било 22.000 ока тајина, 700 кашета муниције и много оружија. Варошица Билеће предала се истога дана безусловно, видећи да се одржати неможе, пред мензиљ-топом — који са својом великом гранатом разбија зидове с једне на другу страну, узевши им три топа, 1000 товара тајина, муниције и оружија, а низаму, који је био у тврђави, књаз је дароваo оружије. Многи су од ови војника отпраћени војводи Пламенцу у Никшић, који их је после с пратиоцима отпустио у Спуж на слободу. Велике двије тврђаје *Ноздра и Злоступ* обкољене су, које ће који час паста.

Књаз Никола сад се налази у Крстац са својим штабом и војском, можда ће к Мотохији и Гацку, премда настају велике кише које јако војсци сметати могу, но шта може надвладати Црногорца?! кад се са сваком противности бори, па макар која она била.

Говоре, (ако је истина) да су Турци утекли преко Таре. После пада Никшића. Хафис-паша хоће да остане жив, а Подгорица и Спуж, само очекују своју судбину.

За Никшиће чујемо, да се сваки дан пресељавају — свака птица своме јату иде; но ни чудити се није, јер су после толике борбе и опсаде побјеђени — а робови, па их пакостна душа мучи, оставити своје огњиште, премда се тако благородно поступало са стране Црногораца, да је невјероватно; — самим хоџама, који при освојењу Никшића, престадоше на џамији урликати, рече Пламенац: „молите Бога по своме закону; слободу своју уживајте.“

У Никшићу отворена је велика болница за рањенике, ђе су рањени Црногорци и Турци — сами Никшићи — смјештени.

Са цетињских болница чујемо, да је број рањеника умањен, у Даниловској 39 а у Биљардској 58 рањеника, свега 97, међу којима се налази један Бјелопавлић, Крсто Ђуровић са Сретње, који је на шанац последњи био на троје рањен, при освојењу Никшића, а то на освит суботе 27. августа; уговор је био да сваки војник, који би ускочио на шанац у сред Турака, по случају ако се наша војска са Турцима Никшићкијема помијеша, пак да неби брат брата, то јест Црногорац Црногорца на јуриш убио, или посјекао у невиђелици ноћној, то да има питати наш војник другога: ко си? ако одговори Јован, знак је да је Црногорац, ако одговори своји смо, ја сам, другови смо, знак је да је Турчин, те тако млади наш јучак Крсто Ђуровић ускочи први у шанац, почне сјећи око себе Никшиће, и на посљедку извади нож Суљо Скочић грађанин, те рани Крста по глави и утече, а овај онако разјарен стигне грађанина једнога и посијече га, а Суља назре мало на освит дана, и запита га: ко си море? а он одговори: своји смо, а Крсто му рече: кад смо своји, чекај се Турчине — а Суљо повиче „хај Ибрахиме“, и ударе се на ножеве. Крсто му одсијече на мегдану десну руку, а после и главу — док су на посљедку и сви уписати Шпартанци црногорски вруће јуришали, и сами град к предаји принудили, са неописаним јуначством.

Стигла нам је и тужна вест да је храбри Саво Јоков Радуновић своју јуначку душу јуче испустио. Он је био рањен 27. августа у Штеке при Берима, који је, на очиглед 5000 арбанашки Турака, храбро заповедао, одбијајући безпримерним својим јунаштвом са својих 500 друга непријатеља са свога милога огњишта, које га неупусти са леонидским духом, но паде Саво рањен, али смртно рањен, бранећи своју отачбину истога дана када је Никшић освојен. Он је донешен био у даниловску болницу, но се никако спасти није могао, јер је грдно рањен био, да се ништа употребити није могло за спасти га. Он је 8. септембра у 5 и по часова из јутра изданyo. Истога дана приређен му је био свечани спровод, при којем присуствоваше сва цетињска господа и житељство, праћен од 40 перјаника; носили су га његова четири војника, који кроз главну улицу пронијеше мртвога командира у сандуку са прекрштеном сабљом. Овај је свечани спровод велико упечатљење произвео, које га праћаху и сви рањеници цетињских болница и милосрдне сестре. Из многих уста чути се могло: „благо теби, Саво, кад ти се оцјенила смрт твоја, имао си за што и погинути, данас ти је име ускрснуло“ — и ко му не би рекао нека гине весела му душа, кад је живот за поштење дао.

Покојник је сарањен у гробљу код цркве. Лака му црна земља а слава праху његовом.

Овуда су прошла три лекара са Цетиња „црвеног крста“: Чабовски, Павловски и Зиљбер, који се враћају у Русију. Стигао је овамо и неки монах, момче младо Милутин Радаковић, који је, по чувењу, врло лијепу плату имао у цетињској митрополији. Поменути је због хрђавог владања истеран са Цетиња, које биљежимо ради истине, у случају ако би почео што ружно о Цетињу говорити.

На Цетињу се баве од неког времена врло вјешти живописци, браћа ђиновски: Теофил, Василије и Александар, који су родом из Дибре, села Голичника, Славени; учили су се у Цариграду и Одеси, који знаду животописати иконе за православне цркве, по старо-византијском типу. Они су одпочели своју радњу на Цетињу, ђе за сада стално и живе.

(*Плевно.*) Како је сва прилика да ће још бити окршаја око Плевна, вредно ће бити, ради бољег разумевања војних операција, да овде у кратко изнесемо опис Плевна и околине, која се толиком крвљу заливала и залива.

Плевно је у једној равнини која се пружила дуж обала реке Вида, речице Гривице и њене уточице Тученице. Плевнанска равнина пружа се преко 8.5 километара. На истоку је веома сужена и нема више од један километар; а пошав на запад, поступно се рашириује и досегнувши до десне обале реке Вида, шири се четир па чак и преко пет километара. И тако плевнанска равнина изгледа као доста правилан равностран троугоник, коме је врх на истоку, основица му река Вид, а стране — брда, што се узнела са севера и југа.

На северној страни плевнанске равнине, где нарочито оперира војска румунска, уздижу се веома стрменито, а понајвише са свим одвесно брда, од голог, крупног калцита. Та брда чине зидове с којих се сићи не може. Висови на јужној страни плевнанске равнине спуштају се у раван под јачим нагибом. Косе и стране висова, што су око равнине, већином су запремљене баштама и њивама.

Плевнанску равнину квасе речице Тученица и Гривица, не рачунећи реку Вид, на коју се она ослања.

Тученица улази у плевнанску равнину с југоистока. Извире крај села Тученице и тече, око 20 километара, у дубоком и узаном склопу, између брда (125—200 високих) која су понајвише обрасла шумом и имају доста стрменитих јарака од воде. Пред самим уласком у плевнанску долину, Тученица залази у узан склоп, где се врлетне стране у мало не састављају горе. Калцитска платна у овом склопу одвесна су, висока и голетна. На голом вису склопа, с источне стране, стоје развалине зида и замка; јужно од њих — два су насипа; а доле у теснацу — воденица. По што изиђе из теснаца, Тученица у неколико шири плевнанску равнину, улази у варош Плевно и утиче у Гривицу с леве стране под косим углом, на километар и по од вароши Плевна.

Преко горовитих висова, изнад леве обале Тученице и изнад њених приточица с леве стране иде велики друм из Ловче у Плевно. На том друму, пошав од Ловче, има неколико села, читлука ханова и караула. Упоредо с главним друмом, али западно, иде сеоски пут из Плевна у Ловчу. С десне стране Тученице и њених уточица иде такође сеоски пут између Плевна и Ловче. На висовима које овде описасмо одликују се сад ђенерал-лајтнанти Скобељев П. и кнез Имеретински.

С истока улази у плевнанску равнину речица Гривица, а с њом иде заједно и велики насип из Беле, па преко Горњег Студена, Булгарена, Карагача и Гривице у Плевно. Речица Гривица извире веома близу на југоистоку од села Гривице и саставља се од три омања планинска поточића. Цела просторија, коју она протиче од извора до утока, износи око 22 километра. За првих осам километара до уласка у плевнанску равнину речица тече готово правце с истока на запад између врлетних брда у клисура; по висовима с десне стране иде поменути насип и на њему је село Гривица. Село је на једном хуму и доминира околином. Од Плевна је раздалеко до осам километара. Кад већ изиђе из клисуре у плевнанску равнину, онде где је равнина најужа на истоку, речица Гривица скреће на северозапад, и тако тече даље целом плевнанском равнином до утока свог у реку Вид. На изласку Гривице у равнину насип се спушта с висова с десну страну реке у долину, прелази на њену леву обалу и на подножју брда, што заграђују јужну страну равнине, улази у Плевно.

На велики друм између Карагача и плевнанске равнине излазе са северне стране четири сеоска пута из никопољског округа, од обала Осме. Од ова четири пута важан је по Русе само први на истоку, који полази од села Дебова на Осми, па окреће на југ преко села Ашахи-Мечке, Кујуловца и Трстеника, близу Карагача пресеца насип бело-плевнански па иде даље на југ преко Порадима, близу Згаљевице и Пелишата, преко Владине, Златине и Павлитана, и долази до Ловче, која стоји готово на истом меридијану с Никопољем. Тим путем ишла је руска војска из Никопоља у Плевно. Осим ових путова иде са севера у долину Плевна пут десном обалом реке Вида, онај пут, којим је дошла војска румунска из Корабије под Плевно.

„Глас Црногорца“ доноси са црногорског бојишта ово:

„Као што смо предсказали, турске куле око сјеверо-западне црногорске границе падају као зреле крушке. Послѣ Пресјеке падоше једна за другом и остале 4 фортице у Дуги: Оцина-пољана, Смедерево, Ноздре и Злоступ. Особито двије посљедње бијаху веома тврде и по најновијем начину сграђене. Сјећа ће се читаоци, како су прошлетос наши брдски топови на ове куле стотине метака узалуд бацили. Но нашој новој тешкој батерији знали смо, да неће дуго одољети. И тако можемо данас радо ускликнути: Дуга је чиста од Турака!

Ми смо рекли, да је Дуга змијина глава Никшића, а да посјед овога без Дуге никад није обезбијеђен; зато освојење Дуге у нашем ратовању није ништа незнатнији догађај од пада Никшића.

Свако ће се сјетити прошлетошњег послѣ-крстачког догађаја, ђе наша војска немогаше у Дуги да заузме нове положаје, ради „великијех запријека турскијех кула“. Ове куле су понамјештане на најважнијим тачкама сама кланца и то тако, да једна другу подупиру, недопуштајући између себе никаква расположења непријатељске војске. То и бијаше узроком, што наша војска прошлетос могаше Сулејмана дочекати тек на источном исходу дужнога тјеснаца, и то у његову најнезгоднијем положају, тако, да ту одлучну судару небудући никаква смисла, мораде наша војска одступити пут Планинице.

Да у Дуги небијаше тијех фортица, неби био кроза њу продро ни Муктар-паша о ускрсу 1876. кадно га ту сузбише и задржаше усташи; а без њих неби Сулејман-паши нигда ни пало на ум, да форсира Црногорцима посједнуту Дугу, па да је имао још толико силе.

У дужкијем кулама нађено је неочекивано мноштво хране и набоја, те су Турци имали право, кадно рекоше, да их бијаху опскрбили са свијем за подругу годину. На Ноздрама заплијењен је међу осталијем и један крупов топ.

Турске посаде из овијех кула пуштене су све на слободну ногу, те је 8. септ. 150 војника са једнијем бимбашом, 2 јузбаше и с једнијем љекаром одпремљено у Спуж.

Док је војска под вел. војводом Петром обавила овако сјајно свој задатак у Дуги, свршила је и друга, под личном управом Свијетлога Господара, свој посао са Биљећем, и то тако брзо, како ни сами неочекивасмо. Овај град, као и друге куле, предао се истога дана, кад је почет бомбардовати са опсаднијем топовима. У Биљећу нађено је исто мноштво хране и џебане. Пошто је у Биљећу остављена посада, крене наша побједоносна војска пут Пиве, да обори Горанско.

О судбини турске војске на Језерима, за коју бијасмо јавили, да је опкољена, немамо изворна извештаја. Но толико чујемо за поуздано, да је тамо био још један бој, у ком да су Турци до ноге потучени и чак преко Таре прогоњени и прећерани тако, да је наша тамошња војска могла предузети опсаду Колашина.

Турци Подгоричани уплашили су се, да ће им црногорска војска који дан назвати „добро јутро“, те се селе у Скадар, дочим војска око града подиже утврде и опкопе.“

— Туркољубивом енглеском „Дели Телеграфу“ пишу о бој код *Церковне* под 9. (21.) септ.: „Било је 4 сахата из јутра и турски пешаци баш су у чаркашким четицама прешли кланац кудиклерски. Руси их примете, па управе своје топове на њих. Турци иду одважно напред, али их турске батерије из неког непознатог узрока не потпомажу, те људи падају јако, што се већма приближују јарковима. Али за неколико минута настане борба прсимице, и Руси почеше бегати низ брдо, јер их гонише 2 батаљона и око 300 Черкеза. На то стигоше руске сатније, те Турци побегоше испред јачег фронта непријатељевог; али за кратко време се опет охрабрише, па нападоше на Русе; но тај је успех Турке скупо стао, јер су претрпили велике губитке. Па ипак би одржали победу да им је на време стигла помоћ. Турски пешаци држали су се изврсно, као и обично; они почеше напредовати, али се морадоше на један пут због жестоке руске ватре натраг повући. Цела акција испала је са свим друкчије, него што је требало. Биј се бојак код Врбице, камо је Мехмед-Алија послао још два батаљона војске, што сачињава дивизију 13. кора, који је за време боја дошао. Предузимано је од стране Турака пет или шест нападаја са одељењима од по три батаљона. Бојим се за успех. И код Кудиклера траје још бој. Војска, што је тамо дошла да се бори, мора бити да је одељење Ахмед-Ејубове војске. Долазе силни рањеници. Напад на Русе није испао за руком и губитак турски је веома велики. Руси добро држе своје позиције.“

— Румунски кнез *Карло* издао је војсци својој ову *дневну заповест*: „Војници! 11. септембра награђена је ваша храброст победом румунске заставе. 14-ти батаљон народне војске и 2-ги стрељачки батаљон заузели су са три батаљона славне руске војске редут, што су га непријатељи онако упорно бранили, а поред тога једну заставу и три топа. Наређујем да се те трофеје однесу у престоницу земаљску, да се тамо чувају као вечити спомен храбрости румунске војске. Застава ће се за сад сместити у ризницу (арсенал), док јој се дефинитивно место не одреди. Два топа наместиће се с обе стране споменика Михаила Храброг. Душа тога славног владаоца видиће у њима доказ, да су румунски војници још и данас достојни потомци калугренских јунака. Трећи топ поставиће се пред главну стражу кнежевског двора, да служи за вечита времена на углед и подражавање нашој честитој војци. Дано у нашем кнежевом главном стану западне армије у Порадиму 17. септ. 1877. — *Карло.*“

— О боју у *Шипка-кланцу* од 17. септ. јављају из Горњега Студена: Дне 17. септ. ноћу довуче се непријатељ крадом десном крилу и Николајевим пећинама. На десном крилу опазисмо га из нашега заклона. Ту заповедајући подпуковник Волбински пуковније Сандепки заповеди четама, да се приправе и да причекају. Заповедник прве стрељачке сатније, капетан Остаков пусти Турке, да се приближе на 50 корака, просу тада ватру на њих, те их натера у бегство. То се догоди у пет сахата из јутра, кашње навали непријатељ јоште два пута, али у девет сахата узмаче. У средишту бијаху турске навале слабије, те престадоше око осам сахата из јутра. Најжешћа бијаше борба на Николиној пећини, која је започета у три сахата из јутра. Турци бијаху се у густим гомилама попели на пећину, те бацаху ручне гранате, истискаше две сатније из предњих наших опкопа, те почеше с донешеним кошарима и фашинама да граде пролазне шанчеве. Премда ми сипасмо на њих јаку ватру из топова и пушака, Турци једнако придолажаху. У шест сахата из јутра истакоше они белу заставу с црвеним полумесецем на пећини због чега ми неко време престадосмо пуцати. Прве наше навале биће сузбијене. Око подне оборише две сатније Житомирске и једна Волхинске пуковније Турке низ пећину, те их при том мало не са свим уништише.

Читав обронак бијаше посут турским љешинама, којих набројасмо не мање од 3000. Јуришној колони заповедао је најпре пуковник Тјашелников, а кад је он рањен, подпуковник Волхинске пуковније кнез Хилков. Наше топништво гађало је изврстно, особито четврта батерија 14 бригаде пуковника Хофмана и прва пуковнија погинулога крилнога побочника кнеза Мешчерскога. Кад је он погинуо, прими заповедништво поручник Сидорин, који је с картачима више турских колона разпрштио, те је и сам рањен. Сапери 2 батаљона под подпуковником Ресвијем држаху се такођер јуначки. Наш је губитак већи, него што је пре био јављен. Што мртвих, што рањених имамо 31 частника и 1000 војника. Рањен је и пуковник генералскога штопа Рајнерфелд. Обраном управљао је 17 септ. генерал Радецки главом.

— „Дели Њусу“ јављају из Горњега Студена 19. септ.: Руси се приправљају на зимску војну. Граде жељезницу од Ђурђева у Зимницу, за коју се надају, да ће до конца октобра бити готова. Наручили су парне шајке, да с њима одбијају лед на Дунаву. Склопили су уговор, да се четама преко зиме добави топло одело и жељезне кућице. По свему се види, да су Руси одлучили водити рат даље. По „Стендарду“ позвали су Руси четири велике лондонске куће, да добаве жељезни станова за настањење стотине хиљада руских војника. Ове кућице имају бити четвере величине: за 25, 50, 100 и 500 момака, те се изручити у Антверпену, одакле ће се жељезницом послати у Букурешт, да се близу њега поставе. Надаље су наручили Руси осам зграда за жељезничке постаје, које се имају са свим спремити. Жељезни делови имају се у Антверпену за 14 дана после сасвим изручивати.

РЕПУБЛИКАНСКИ ИЗБОРНИ ПРОГЛАС.

„République Francaise“ доноси овај од више заступника састављени изборни проглас:

„Французи! Ви имате за који дан бирати своје заступнике за заступничку кућу. Хвала напретку политичкога духа у нашој земљи, биће узалудни сви покушаји, да се врши притисак на ваш избор; но нуждно је, да се разпрше све дволичности. Ви морате знати, шта се учинило, шта на даље кане још чинити исто тако непоправљиве колико немоћне мањине, и какове ће бити последице вашега властитога рада. Што се учинило, то је ово: 20 фебруара 1876. ви сте били изабрали заступничку кућу, које је већина као верна прилика Француске настојала у миру учврстити и развити републиканске уредбе. Тај налог добила је од вас, и она га је изводила умереношћу, која се Европе дубоко дојмила и нама прибавила срдачне симпатије свих власти. Изнутра умирише се страсти под радостним упливом политике слоге и утишавања, коју подупираху сви републикански заступници народа.

Заступничка кућа желила је слободу споља и мир изнутра. Она је сваком згодом дала доказе свога просвећеног ума за реформе, испитујући строгом дужношћу све делове буџета, олакшав наше толике тешке терете одстрањењем пореза на со, жељезо и уље, умањив поштарске пристојбе, разјаснив темељито жељезничка питања, суделујући ревно код преустројства наше војске, која је још увек вредна народног поверења, и умножив прорачун наставе, како још није био умножен ни под једном владом. Те озбиљне реформе имале су се попунити у идућим заседањима. Општећи са вели-

ким државним властима заступничка кућа није никада прекорачила границе својих права и повластица. Она је свагда штовала особу и положај председника републике и ради драгога мира често мучала над праведним притужбама на избор државних чиновника, јер декрети, који су били предложени на потпис председнику, нису нипошто одговарали праведним жељама пучанства и његових заступника. У својим одношајима према сенату комора је била непрестано надахнута помирљивим мислима, она горњој кући не само није порицала припадајући јој део уплива, већ је усупрот код једног знаменитог повода допустила, да си је сенат присвојио право буџета, које се недопушта у ниједној уставној владаној земљи. На то надође 16 маја неочекивани и данас још неразјашњени догађај.

Председник републике, служећ се својим уставним правом, али необазирући се на најпризнатија правила парламентарног живота, одпустио је изненада кабинет, који у ниједној од обих комора није остао у мањини, устројио је министарство мањине, узето из републиканских странака, и одгодио комору на месец дана. Један други декрет одредио је онда на темељу предидуће приволе сената, да се распусти заступничка кућа. Ова је разпуштена била баш кад се имао разправљати прорачун за 1878. кад су биле у раду драгоцене законске основе и одбори у пуној радњи. Овим радњама и основама оправдала је комора изреку свога председника, господина Гревија, да ће јој земља посведочити, да она у свом одвише кратком животу није никада престала учинити се заслужном за Француску и републику.

Сада имате ви говорити. Вама ће се рећи, да се република не жели оборити. Али ви нећете веровати монархичким кандидатима, који вас о том уверавају, јер они своје праве намере само за неко време сакривају под плаштем службене кандидатуре и сви нестрпљиво чекају, да имаду у Версању већину и да онда помоћу тако зване ревизионалне условке зададу смртни ударац републиканским уредбама. Што се од вас очекује, то је избор коморе, која под изликом, да војује проти опасности друштва и проти радикализму, добива владину власт у руке мужева, који се клањају натражним идејама, који се немогу прилагодити републици и код прве повољне згоде кане ју заменити са монархијом. Они то зову: „држати отворенима своје наде.“ Ви се том мајсторијом нећете дати заслепити. Да ју осујетите, доста је, да се одлучно изјавите проти службеним кандидатима и политици, коју они заступају. Ви ћете зрело уважити домашај вашега гласовања.

Избори, повољни политици од 16. ободрили би све превратне и анархичне наде, они би начело, да земљом влада земља, које подкопавају мужеви, који су ногама газили неодговорност председника, подпуно уништили и довели у опасност јавни мир и ред. Избор службени кандидата неби доскочио конфликту, који је настао међу државним властима. Трговина и обрт и даље би штету трпили, док би добила Француска последњу реч, како то захтева начело народног суверенитета. Услед тих нових замршаја Француска би постала за Европу предметом неповерења; јер такови избори, какове желе мужеви од 16. маја били би триумф клерикалне странке, чија незаситљива похлепа за господовање и непрестана коварства су за све народе и владе предметом узнемирења. Што се вас тиче, то ће ваша дужност сигурно расти са дрзовитошћу оних, који хоће Француској да се наметну. Ви неможете слушати заповести заступника монархични странака, ви неможете бити оруђе монархични странака и немарити за права и слобоштине, које су ваши отцеви с толиким трудом стекли и које ви својој деци морате оставити кано добро, у које се несме дирати. Ви ћете мирно, слободним гласовањем, бранити републиканске уредбе, ви ћете ауторитетом земље хтети дати упознати, да се република мора поверити заштити верни чиновника, који у тешким часовима знају испунити све своје дужности.

Французи! Земља очекује подпуним поуздањем изјаве ваши мисли. Након толики искушења Француска хоће трајност уздржањем њених уредаба, ред у слободи, мир у републици и кроз републику. Ви ћете нам осигурати та добра. Ви ћете слушати глас народне свести, који се необраћа ни на какову странку, већ на све Французе, које води љубав према домовини.“

ДОПИСИ.

(Т. С. В.) Беч 16. (28.) септембра. (*Положај на бојном пољу. Нерасположење бечких туркољуба. Изгледи.*) Овдашњи туркољуби нешто се јако преварише у рачуну, кад оно трубише, да је са победом Осман-пашином над Русима крај рату и да се руска војска повлачи у Румунију натраг. Швиндл није дуго трајао, два се божја дана лагало и пискарало о пропасти Русије и о васкресењу Турске, но одмах за тим наступи такав мамурлук, да је неколико дана прошло, без да су и словца проговорили о тој теми, која је духове у Пешти и по осталом мађарорсагу толико раздрагала, да су у исти мах неколико свећа више изгорели а и неколико прозора више полупали, него што би то иначе у нормалном стању учинили.

Но сад, хвала богу, као да се нешто мало растрезније од лудила у које су били пали, а нарочито одкад се чуло, да је вест о Османовој победи била лажна, да Сулејман није освојио св. Николу у Шипци и да хваљени Мехмед-Алија, тај турски Молтке, који је 7 недеља требао да ступи у офензиву, чим је покушао да озбиљно удари на престолонаследника, сузбијен се морао повући натраг. Битка код Црковне, за коју турски извештај рече, да је био само покушај, да се упозна непријатељска сила, некако је скупо стала Мехмед-Алију и чини се, као да то није био само покушај него збиља велики бој, у ком су Турци подлегли, што и сам туркофилски извештач енгл. „Дејли Телеграфа“ (који се бави у турском логору) допушта и Мемед Алију за ову неудаћу турске главне војске криви. А да је збиља ово био велики пораз Турака сведочи и та околност, да је Мехмед Алија, по гласу данашњих извешћа, повукао се са Баница-Лома у стару позицију своју иза Црнога Лома и то таком брзином, да овдашњи туркољуби, који су до јуче тврдили да ће сада тек доћи код Бјеле до велике битке, чисто не знају шта да мисле а још мање шта да говоре о рачком напредовању хваљеног Мехмед-Алије.

Положај руске војске у овај пар врло је повољан, кад се узме у обзир, да руска војска, ставив се у стање обранбено, ради прибирања снаге, све нападаје непријатељске одбија и на освојеном терену између Дунава, Балкана, Вида и Лома све већу силу развија и све чвршћа и крепча бива. Досадашњи слаби успеси у офензиви а дегде и неуспеси, као н. пр. код Плевне, једино су последице основне погрешке, која се састоји у томе, да је снага непријатељева омаловажена а сопствена прецењивана, и што је према томе број оперативне војске врло слаб испао. Но главна команда и цар, увидивши ту велику основну погрешку, која беше извор потоњим неуспесима, не оклеваху ни час, ни по, већ наредише, да се увећа војска које осталом у Пољској и источној Русији гарнизонујућом војском, које гардом. Поткрепљења вазда придолазе, а ако још сва пису стигла на бојно поље, томе су онда криве недостатне комуникације у јужној Русији и Румунској.

Но свакако, презимила руска војска на бугарском земљишту у дефензиви или у офензиви, чекала она пролеће, да настави ратовање, наставила она офензиву и у зиму, руска ће војска држати оно земљиште, што га је освојила, и ојачав толико, да може успешно оперирати на све стране, она ће савладати противника, који много већ више нема да домеће а од дана на дан све већма малаксава.

Можете дакле мислити, какво је нерасположење овладало у овдашњим туркољубивим круговима услед ове по њих доста неугодне перспективе, а нарочито после онога ликовања пре недељу дана, кад већ држаху пропаст Русије за извесну. А за нас, пријатеље Русије и пријатеље ослобођења хришћанства балканског, који можда у патријотском своме чуству ствар црњу и гору видимо, него што јесте, нека нам је неприлика и нерасположење, у ком се наши противници налазе, доказ, да ствар не стоји хрђаво, него да ће се пре или после к жељеној цељи доћи, па било и још неколико Османа и Сулејмана и два пут толико лажљивих чивутских новинара и у Бечу и у Пешти, него што их већ има.

= Из Баније 14. септ. (*Шулекови ђаци. Хрватски мисионари. Филијал црне интернацијонале. Разна.*) Србљи у доњим крајевима немогу пратити све појаве тако да речем на парнасу хрвацком — на умном и културном расаднику њиове нове метрополе у Загребу. На далеко сте један од другога, те се и неможете озбиљно пратити. Па управ и неблагодаран је посао за свакога умнога Србина та студија, јер је хрвацко живовање — од вјекова па и данас — несретно, те служи у рукама славољубивих матадора туђему интересу и туђинским аспирацијама. Ту боли Хрвате, а и Србље поред Хрвата овамо!

Сувише је узан простор једнога дописа новинарскога, па да се испрпи та стара невоља ове несретне земље све од оних грозних времена, када туђинци ударише своје нокте у наше народно тјело па заробише ову земљу, што јој већ и грб њезин са чудном „козаљком“ мисленом посматривачу јасно показује. Но на то непомишљају ђаци г. дра Шулека. Они то и немогу, они неразумјеше њега, а и он сам неразуме њи. Данас је тако међу њима. Камо погледате њи свако стицало се да осрамоти земљу и опогани бједни народ. Најмањи део поштењака премишља у закутку своме, па и немили се никоме трошити своју бољу снагу о то „врзино коло.“ —

Нећу да зборим што се у хрвацком сабору расправља, можда ће вам тко тај догласити обширније о радњи српских народних заступника на име г. г. дра Суботића и Стеве Поповића за српске школе и друге важне ствари. Нас овамо занима сва та радња, уз то највише судба наша српска у Крајини. Туда нам поштована „Застава“ из душе наше о томе проговори, па идемо да видимо колико ће среће имати хрвацка адреса ради утјеловљења српске Крајине управи уставнога бана.

Него чудне су прилике! Хрвацки мисијонари повраћају се са својих путовања, те обелодањивају у извесном своме органу све што видите и невидите, наравно по Сријему, Бачкој и Брнату, а по Крајини нарочито. „Обзоров“ подлистак кипти од тије релација. Сваки тај реверендисимус зна приповједати на длаку о Србљима, али приповједа тако, да му у „Обзору“ и око њега сви вјерују, а вјерују му за то, јер им се то допада наравно за њиове дубоко смишљене и одмјерене интенције побожне токорсе. Тако се Србљи туда престављају е су „петролери“, „пјесници им грде Турке“, „вјера им је лудорија“, „престоли су им сјеме сваке злости.“ И више тога знаде „Обзор“ н. пр. у бројевима од 208. до 220 најмање. Тако је да нефали!

Па судите из тога није су лито чудне прилике, и тко би разуман још могао рећи, да је то чист посао. Тако бар неради се у прилог братства и домаћега мира, па буд и тако, да Србљи немаре што „Обзор“ и младенци пискарају; али заиста Србљи знаду, да се те денунцијације узимају за подлогу полицајскога прогона, тавнице и судске вексације; па за вољу најелементарнијега морала неможе нам то свеједно да буде, те зато и преносимо у нашу летопис ту карактеристику доба и хрвацкога владања!....

Свакојако пак намеће се човеку и нехотице ту помисао, да „обзорашки“ либерали нежале бадава „Турке“, јер су обзорови Хрвати са Мађарима под „нагодом“, а обадвоји слажу се против Србаља. Узимам да је то њиова политична тактика; али је и у те политике баш никакови такт; јер само „луд човјек“ дере сам своју поњаву и пали своју рођену кућу. То богме и слијепци могу да опипају!....

Ја немогу рећи да су они гласови претјерани који у томе врпољењу „Обзорових“ мисијонара виде са свим голу нагу црну интернацијоналу, која је свој филијал ударила у срцу Хрвата — у Загребу, те отале како када агитира то ултрамонтански према приликама западним, то у свези са црвеном интернацијоналом и њезиним гњездама. Ако ли пак изјалови се и једна и друга машинерија, онда остаје проста рабулистерија, која неђа пророка у Загребу.... Ја управ неволим испитивати тајне по Загребу, ће на калајдескопу гледају светињу закона и све остале услове културне, како то из уста св. бана Ивана донесоше најновија гласила хрвацка. Па ту се и неможе знати што је данас свето, што ли је сутра проклето!...

Једно само стоји а то је то: да филијала огласује јавно, е јој је најпреча брига... „докинути „вјерски разкол у великом славенском а на по се „хрвацком народу па сјединити источну и западну „цркву“.... И на ту сврху склопила се је братовштина под заштитом „blažene djevice Marie“, која се богу моли и добра дјела чини... у ту сврху намјењена.“ То доноси „Катол. Лист“ у Загребу 21. липња 1877. број 25.

A propos! погодио је онај глас, и „Обзор“ доноси писмо, које одпремише „Гемри“, у коме наравно „Застава“ зло пролази. Можда те ћу коју рећи другом приликом о томе писму баш зато. „Обзор“ нека диже хајку против Србаља, ми знамо ето да су нас спремни „просвијетлити“!... Па за то овамо „православни“ *носе* „црвени“ појас... *заједетују се* од „Заставе“... и пјесма се ори:

„Љуби пошо, кога теби драго
Неби ли ме протом учинила.“

А иначе код нас се ништа промјенило није!!..

= Из Баније 16. септембра. (*Бојне песме М. Поповића* corpus delicti *Хрватима. „Обзор“ брани Турке од Срба. Разна.*) На хрватским митинзима чули смо громовите речи против Турака и још громовитија гнушања њихова од толико мађарскога славља за турске победе. Ми се повеселисмо е су браћа Хрвати један пут већ освестили се, те им не замјерасмо што Босну и Херцеговину „рекламирају“, ако нам некако чудно звони када они латинске термине узимају. Но и то је дипломацији дозвољено узимати своје обљубљене термине и у тима своје тежње и жеље завијати, па наравно после по вољи казивати што је најпре мишљено под овим или оним изразом, те с поштењем и ретерирати ако је нужде.

Тако на митинзима хрватским. Па већ кад се неће да чује „Чокјаша“, а оно Хрвати обзорашки изнађоше себи лепши усклик, они имаду „Ђумбус“. Тко невјерује нека узме „Обзора“ у Загребу у петак 21. рујна 1877. бр. 216. ту је заиста тај усклик штампан. Еле тако је. „Обзораши“ знаду по турски. И да им то иде од живе вјере, која им није „лудорија“ као оно великошколцима београдским, они то доказују из пјесама Мите Поповића. Тако у „Обзору“ број 218. овако стоји: „...Пјесник незна Турке присподобљавати него са бесним псетом, бесном псином, бесном (и увјек само бесном) звери, бесном халом (бар 20 пута) и гнусном змијом и т. д.“ Чини се, да критизира језик пјесников, али у свези види се да Турке жали, а Србе хоће да покрсти.

Заиста вам је занимљиво прочитати, та небојте се Срби да ће вас „Обзор“ „пошокчити“, он сам вели да неће. Само нами овамо утубљује у главу „Хрватство“ и да ми никако други нијесмо, јер смо рођени у Хрватској, па за то да смо Хрвати и то мора бити тако за вољу слоге и јаке Хрватске, а име српско страшио смета „слоги“ и „јакој“ Хрватској, па с тога несмје се српско име овамо чути, јер је то права „велеиздаја“. А шта ћемо на то друго рећи него „ђумбус“ па ђумбус!

Ко ће да научи све гране дипломације, тај нека пође у свиларске одаје, ће Бошњи и ђумбуси развијају своју умну снагу. Сињор Мишкатовић донео је из Bonn-а све апарате, а помагач његов опет из Сарајева турску етикецију, па ту је онда од пола посла краљевине растварати, а нове опет по укусу подизати. Наши Црногорци морају сваку стопу земље да заливају са крвљу својом, док се докопају да што имаду. Тако је Србину на све стране. Али да је од куда окретнији, те се прихватио рим-папе, би овај *подиђио* „два лета и једну зиму“, него срећа је што су „браћа“ на дијелу била. Ајде да се понадамо и ми Срби једаред муктој срећи.

+ С Гашнице на крстов дан. Као што је већ одавно познато нашем свету, да су наше неумрле воће Петар Петровић (Пецija) и Остоја Јанковић (Корманош) 29. августа 1875. на Гашници под Просаром јуначки на бојишту истрајали, док нису на истом месту изгинули и да су им тјела под обалом Саве на аустријском земљишту закопана.

Кроз двије пуне године почиваху наши јунаци у хладном гробу, наслађавајући се звеком сабаља и звучним одјеком пушака, који допираху њиховим гробовима и позиваху их да прену и крену из вечног сна и починка, — али сви убојни звуци, молбе и сузе бише узалудни и они остадоше у својим вечним кућама, док пре неколико недеља наш брат Сима Стефановић не замоли овдашњу власт, да би му дала дозволу, да може њихове кости преместити на суво земљиште, што власт и одобри, пославши комисију на означено место да присуствују при ископавању и укопавању њихових земних остатака, и на молбу брата Симе буду њихове кости баш на дан смрти т. ј. 29. августа недалеко од њиховог првог гроба на суво земљиште пренешени где им свећеници опело очиташе за покој душе њихове.

Ох браћо! Кад се сетимо оног дана, кад наше прве воће изгинуше и неотице нам очи буду наводњене радосно тугујућим сузама; многа сеја и братац поштује и уважава онај дан, јер је некој отац, некој братац, а некој мили заручник борећи се против већег броја непријатеља на јуначком бојишту главу изгубио и издишући свој „аманет“ оставља: „нек ми се синак бори и чува слободу за коју ево сад погинух.“

Ако бог да, кад наша постојбина слободна буде, биће пренешени и земни остатци наших див-јунака у ону земљу за коју свој живот жртвоваше, и то у тако свечаном спроводу, који за њих буде достојан.

Из Клисуре дне. 14. септембра. (*Бивша граница избори жупанијских заступника. Српска слога и Неслога.*) Познато је, како су господа Мађари при развојачењу банатске границе, исту разтргали и са провинцијама тако измешали, да су свуда противне елементе спојили, како би лакше своје господство при неслози појединих измешаних народности утврдили и одржали.

Држећи се овог хуманог принципа, јер овако поступају турске паше са јадном рајом а Турци су по најновмјем изуму браће Мађара — (види осветлења и остале лакрдије у Буда-Пешти и славном Мађарорсагу) једини штит и заклон хуманости и напредка проти варварству и назатку, — поцепаше мађарски господари бившу српско-банатску пуковнију на три дела, те стрпаше једне у Темишвар, друге у Лугош, а треће у Карансебеш.

Тако је милошћу „турског Алах-а и мађарског бога“ који се ових дана на пропаст Русије и Славена у Буда-Пешти побратише припала бивша кусичка и наша молдавско-пожеженачка сатнија крашовском комитату са седиштем у Лугошу.

Свршетком ове године истичу мандати свим жупанијским корпорацијама и деловања жупанијских и срезких области те смо тако и ми позвани да вршимо наша конституционална и аутономна права и дужности.

Јуче дне 13. о. м. одређени беше у нашем молдавском срезу избори жупанијских заступника на броју десет а од стране г. солгабира приобћена је ова одредба обћинским уредима напутком, да се велеславна жупанија побринула за нас бивше граничаре, те нам је с тога, да неби морали наше недотупе главе разбијати, именовала оних десет особа, које ћемо за своје заступнике имати изабрати.

Но да видиш чуда невиђена. Славни комитат у очинској брizи за наш бољак и напредак покупио и предложио нам као кандидате људе за које нисмо никад ништа чули, нити знамо у којим су гњезду излежени а од нас граничара осим једног натароша — ваљда своју пришипетљу — ни мукајет.

Ова нечувена безобзирност, да не рекнемо коју крупнију — беше већ сувише и нашим кротким и мирним граничарима. Повикаше сви, наиме Старомолдавци, та зар смо дотле дошли и то дочекали; да се којекакви дошљаци, насељеници, странци и бог те пита, како би их могао све назвати, за наша тешко стечена добра брину, да с нашом муком господаре? Зар немамо ми у нашој средини људи који су заједно с нама одрасли и мучили се, који боље знаду, где нам је помоћ од потребе а где није, што нам је до воље а што до невоље, од куд нам зло прети а од куд добро извире.

И заиста још на дан самога избора, освести се народ и уз девизу: „доле с наметачи, док смо ми бирачи,“ засветли српска слога, те сви једнодушн-

но одбацише наринуте им кандидате и изабраше из своје средине жупанијске заступнике таке, да су противници и при свом највећем напору грдан фијаско доживили, не протурив ни једног од својих мамелука. Од 140 гласова, беше 82 наших, а има изабраника наших, који су преко 130 гласова добили.

„Сама слога Србина спасава, тако Србу писано на грбу.“ Овом лепом девизом и симболом нашег народног грба требао би да завршим, да нисам усиловав истини за љубав и тамну страну окренути.

Проклетство је хтело да тица кукавица нележи своја јаја у властитом гњезду, те се тако збива, да се међу соколовима и по једна кукавице прокљуви. Овакав одпадник нашао се и овом приликом у нашој средини но пошто је и сам увидео, да једна ласта неправи лето, нека си за сада горе истакнуту изнимку у нарави запамти а у будуће нећемо га поштедити.

НОВИ САД 20. септ. Вести, које из Београда стижу на јавност, стављају изван сваке сумње скори српски рат. Порта је јавила у Сарајево, да су четрнајст батаљона српских помакнути на босанску границу. Уједно је наредила, да се сва војска пошље на српску границу, која преостаје Турској од оне, што мора да употреби против напредујућих Црногораца, који су продрли у средину између Мостара и Сарајева и тако збунили Турке и помакли у напредак сказаљку на сату судбине балканског Срства. У Србији се почиње увиђати, да је прошло време оклевању, те се с тога жури спрема за рат. Јавља се, да ће један кор према Нишу, а један према Босни оперирати. Један ће дакле радити у заједници са румунском војском, а други са црногорском. Дипломатска свеза између Румуске и Србије утврђена је изаслањем Ласкара Катардију у Београд. По свему се види, да су блиски ведри дани, кад ће нестанути мрких облачина, које покриваху небо хришћанских народа на истоку. О велеважном положају кнежевине Србије говорићемо другом приликом у засебном чланку.

— Сад у прошлу недељу 18. септ. изабрала је већином гласова овдашња срп. православна црквена општина г. Стевана Јефтића за професора математике и немачког језика на овдашњој срп. вишој девојачкој школи, и с тим је сад попуњено учитељско особље и разреди на овој школи.

— У „Гл. Црногорца“ од 12. септ. о. г. читамо ово: „У четвртак преминуо је у овђешњој Даниловој болници командир **Саво Јоков**, услед тешке ране, коју задоби 27. августа у бој на Штекама, ђе је на челу 250 војника дочекао десет пута надмоћнијег непријатеља. „Ко не мисли данас погинути, нек не иде за мном“, рече Саво, и удари као муња међу Турке, које разби и сађера у Љешкопоље. Том пригодом рани се тако опасно, да није било никакве наде излијечењу. При свем том јаки састав Савов могаше ту рану пунијех 15 дана подносјети.

Лична храброст јунака Саве позната је у свој нашој војсци и то тако, да му је више пута и замјерано, да је његова напредна одважност често на уштрб звања једнога вође. Он је вазда више на то гледао, да га на јуришу нико непрестигне него на то, је ли јуриш благовремен, је ли у равници или у кршу. Но при свем томе никад се душманин није одржао проти његовој навали.

Командир Саво био је тек у средњој доби, а раста и састава управо дивскога. До своје части дошао је чисто војничкијем заслугама.

Спровод му је био врло сјајан. Сви чинови бијаху заступљени са мноштвом народа. У спроводу учествовао је и један дио књажеве гарде, који је командовао командир Раде Т. Пламенац.

И ми му велимо заједно са оном Црногорком што је баш пјеснички нарицала: „Јуначки си погинуо, слава ти!“

НОВИЈЕ.

Из Цариграда јављају званично, да је, по једном телеграму из Рушчука, 15. септ. опет отпочето бомбардовање Рушчука од стране Руса; Турци пак одговарају на то бомбардањем Ђурђева. По једном брзојаву из Плевна, пуцају Руси једнако на варош Плевну.

Из *Шумле* јављају: Руски чаркаши гонили су Турке од Церковне до Попкијеја. 13. (25.) септ. посели су козаци Копач. 17. (29.) септ. имали су Руси успеха и код Попкијеја и код Казелева. 16. (28.) септ. улазио је жељезнички влак са више вагона, натоварених цебаном, у рушчучки колодвор, а Руси, који су за то морали дочути, дочекаше влак жестоком ватром из Слободије и Ђурђева. Од сад ће влакови, који долазе у Рушчук, стојати изван домашаја топовског.

Из *Београда* брзопишу „Фремденблату“ под 18. (30. септ.) У министарским седницама под председништвом кнеза Милана, постигнут је споразум у питању акције. Закључено је, да се и без сазива скупштине позове турска влада, да не скупља војску на граници српској. По што ће порта без сумње категорично одговорити, то ће по свој прилици 10. октобра по рим. изићи ратна прокламација и српска ће војска прећи границу. Српска ће војска бити подељена у два кора, један ће војевати заједнички са Румунима, а други са Црногорцима.

Из *Букурешта* телеграфишу „Преси“: При свем том што је киша и блато, Румуни ипак настављају опседавање Гривице-редута; већ су започели четврту параделу и са свим су у близини. — Обистињава се вест о победи престолонаследниковој на реци Лому. Турци су изгубили 2000 мртвих.

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

У име грчко-источ. православног црквеног одбора опћине Бороје вичке узима се нижеподписани председник следећој господи часницима, чиновницима, православном свештенству, учитељима, биљежницима, занатлијама, крчмарима, шумарима, господјама и госпођицама, који су до данас по могућности са новчаним и другим даровима горепоменутој црквеној општини да цркву светог Петра и Павла од темеља лакше саградити узмогне, са назначеним трошковима у помоћ прискочили, са овим своју најтоплију благодарност изручити а то: Г.Г. поште управитељ Јово Котур 3 ф, свећеник Никола Илибашић 5 ф, котлар-мештар Нико Стијак 20 ф, биљежник Тоша Милојевић 9 ф, 87 н, биљежн. Тоша Милојевић 2 ф, 55 н, трговци: Симо Пупавац 10 ф, Јоцо Димовић 10 ф, Стево Павлица 5 ф, Т. Велендарић 1 ф, Фр. Штајдле 1 ф, Мито Јовановић 1 ф. шумар Симо Бороје вић 1 ф, већник Симо Геновић 5 ф, умиров. поручник Мојо Јокић 1 ф, Петар Бученовић 50 н, Мијо Марић (Палма) 50 н, Јован Живковић 1 ф, Милован Копајнек 50 н, Миле и Јово Требовац 50 н, Николај Трифић 1 ф, Николај Јоанчевић 50 н, Михаил Радаковић 1 ф, Марија Пауковић 1 ф, Николај Максимовић 50 н, Николај Пауковић 50 н, Николај Ковачевић 50 н, Николај Чолић 50 н, Катарина Веслан 80 н, Антонија Срнић 1 ф, Тимотеј Бајалица 50 н. Кристина Ристић 1 ф, Петар Сарајлија 50 н. Стево Шушњар стари, 1 ф, Стојан Штијак 50 н, Тома Рашлић 20 н, Марија Стијаковић 50 н, Т. Радановић фишерка 1 ф, Марија Јоанчевић 50 н, Р. Н. 2 ф' Јулијана Берић 2 ф, Ђуро Бузажић 1 ф, Дамјан Бороје вић 1 ф, Петар Живковић 1 ф, Пајо Драгојловић 1 ф, Петар Пауковић 50 н, Роза Новаковић рођена Бижуш 1 ф, ратар Јојо Ивитовић 1 ф. Димитрије Наранчић 50 н. У готовом новцу укупно 102 ф, 42 н.

На даље господин умировљени шумар Теодор Кладарин један аков вина а то на дан када се крст и јабука на нову цркву освећивала буде. За звоник по старом обичају када су тесари кров на исти поставили уресити, накитити дароваше и то: Марија Бороје вић један велики пешкир, Тина Каравидић 1 комад платна, Евица Ребић 1 велики ручник, Ана Божић, Марија Беговић и Стана Кладарин свака по један ручник, гђе Стана Лазић 3 рифа најбољег платна, девојка Маца Цветановић 1 лепи ручник и гђа Јула Илибашић 1 свилени рубац.

АДАМ БОРОЈЕВИЋ.
председник.

КЊИЖЕВНА ВЕСТ.

КЊИЖАРА БРАЋЕ ЈОВАНОВИЋА
У ПАНЧЕВУ
јавља учтиво
ШКОЛСКИМ ВЛАСТИМА

да су за ову школску годину у ње ова нова школска дела угледала света:

Земљопис за срп. народ. школе у **Угарској**	30 н.
Рачуница за V. разред нар. и 1. раз. виших девојачких школа — — — — — —	50 н.
— — за VI. разред нар. и 2. разр. виших девојачких школа, са сликама — — — —	55 н.
Спомоћна књига за разјашњење црк. појања од Н. Ђ. Вукичевића — — — — — —	45 н.
Приповетке из старог и новог завета од Ђ. Даничића — — — — — — — —	50 н.
Практичан поступак при настави у рачуну за I. разред од Св. Милетића — — — —	45 н.

Земљопис за III. и IV. разред, Повесница српска и отачаствена угарска од Н. Ђ. Вукич вића, све удешено за срп. школе у Угарској, угледаће што пре света.

Ван ових књига препоручујемо пажњи п. н. власти и сва дојакошња наша издања која су већином од високог школског савета за српске народне школе прописана:

Словенски буквар истумачен српски — —	14 н
Мала земљеделска читанка. Написао др. Ђ. Радић, са 44 слике — — — — —	30 н.
Наша земља. Посрбио Ст. В. Поповић, I. Читанка за 5. разред — — — — — —	50 н.
Наша земља. II. део. Читанка за 6. разред	50 н.
Граматика срп. мала од J. Павловића — —	18 н.
Писмени састави. — — — — — —	14 н.
Јестаственица. Од М. Т. Фрачковића — —	30 н.
Рачуница с обзиром на нове мере од С. Коњевића, I. за први разред 10 н., II. за други разред 12 н. III. за трећи разред 16 н. IV. за четврти разред 20 н.	
Кратак наук мађарског језика, од Мил. Јанковића. Треће прерађено издање — — —	36 н.
— — II. део од проф. J. Поповића — —	30 н.
Природопис А. Либена. I. Зоологија — —	25 н.
II. Ботаника — —	18 н.
III. Минералогија —	20 н.
Збирка народних песама за школску младеж обојега пола — — — — — — — —	10 н.
Основи физике за више разреде нар. школа, више девојачке школе и сродне заводе. Од проф. М. Петровића. Са 47 слика — — —	50 н.
Наука о геометријским облицима. Од проф. М. Петровића. За 4. разред — — — —	40 н.
Права и дужности грађана у Угарској, с додатком: срп. нар. црквена и школска самоуправа. Од Јов. Поповића управ. — — —	36 н.
О човеку. Спомоћна књига за учитеље и ученике. Написао М. Т. Фрачковић — — —	30 н.
Библичне повести новог завета. Од Н. Ђ. Вукичевића. Четврто издање — — — —	40 н.
Изјашњење свете литургије. Од Н. Ђ. Вукичевића. Друго поправљено издање — —	50 н
Очење или каламлење с листом Од др. Ђ. Радића. Друго издање — — — — — —	10 н.
Како се састављају питања. Српски удесио Дим. Јосић — — — — — — — —	50 н.
Кратак наук о глобусу — — — — —	10 н.
Поука о кућарству за учитељ. и више девојачке школе као и за домаћу потребу. Од проф. М. Петровића — — — — — —	45 н.
Човечије тело и његова нега. Са више слика. Написао проф. М. Петровић — — —	60 н.
Букварска читанка. За школу и народ написао Акс. Максимовић — — — — —	25 н.
Баштован од П. Бибића. Са сликама — —	80 н.
Катавасија новаја. Најпотпунија збирка црквених песама — — — — — — — —	1 ф. —
Школа основног цртања. Од П. Мужака —	1 ф. 80 н.
Збирка геометријских тела од дрвета, за наставу у науци о геометријским облицима	4 ф. 20 н.
Шрајберове велике природописне слике за зид у 20 колор. таблица: 5 табл. сисавца ф. 7.25, 5 табл. тица ф. 7.25. 5 табл. амонбија ф. 7.50, 5 табл. растиња ф. 7.50.	
Рачунаљка руска за рачунање с целим бројевима — — — — — — — — — —	12 ф. —
Рачунаљка руска за рачунање с разломцима	12 ф. —
Глобус српски 8″ у пречнику — — —	6 ф. 75 н.
— — 8″ у пречнику с меридијаном	15 ф. —
Штица по методу Вукичевићевом — — —	2 ф. —
Писмарица на тврдој артији. Кутија — —	3 ф. —
Тискарије школске, као: школски дневник таб.	5 н.
Извештаји, белешке и сви искази школ. таб.	3 н.
Главни шк. записник, везан за 480 ученика	3 ф. 50 н.
— — — — за 960 ученика	6 ф. —
— — — — за 1920 ученика	10 ф. —

Овом приликом препоручујемо наше богато сложиште и свију осталих школских и педагошких дела и учила, што смо у особеном списку побележили.

Код школских књига, што их горе посебице наведосмо, и које смо ми о нашем трошку издали

дајемо на сваких 10 комада 1 комад на дар!

Наручбине извршују се брзо и тачно, а уз наплату при пријему.

Панчево при почетку школске године 1877/8.

Књижара браће Јовановића.

СРПСКА КЊИЖАРА БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА
У НОВОМЕ САДУ.

Сад баш из штампе изађе (и разашиље се претплатницима и предбројницима)

ЦРКВЕНО-СЛОВЕНСКИ БУКВАР
ЗА СРПСКЕ ОСНОВНЕ ШКОЛЕ
написао
Др. ЂОРЂЕ НАТОШЕВИЋ.
врховни школски референт.

Како је словенски језик у нас Србаља језик цркве, и то, срећом нашом, цркве народне — језик је тај црквени бесцен-благо у нас. Тим се оправдава па хвале вреди и лепа намера наших школских власти, да се језику том црквено-словенском још у основној школи Српче привикне, и бар читати га, као што ваља, научи. Ко познаје наш народ, знаће, да језик тај, којим се до 62 милиона Словена богу моли и хвалу му поји — још јакога корена има у народу нашем.

Али како смо до скора оскудни били и другим школским књигама — сметаше нам у основној школи и у овом неудесни црквено-славенски буквар. **Наш велевредни школник и књижевник г. др. Ђ. Натошевић подмири ево ту у нас оскудицу букваром овим,** какав мислимо, само он као на гласу стручњак саставити умеде.

Ми се дакле ево подухватисмо и састарасмо, те о свом трошку издајемо овај г. др. Ђ. Натошевића

ЦРКВЕНО-СЛОВЕНСКИ БУКВАР,

и надамо се, да ће се наше црк. школске власти и одбори, **по доњој препоруци,** одазвати овом нашем књижарском подузећу, те нам тим на потпори и помоћи бити, да наставимо и ову врсту рада књижарског, која је са своје, по природи засебности купачке, и онако доста тегобна.

Буквар је овај штампан за сад у 15.000 егземплара, како би могли подмирити на први мах, осим наших, **аутономних српских основних школа,** ако среће буде, и **покомунаљене наше школе у Срему и осталој Тројединици.**

Цена је буквару 16 новчића.

Ко купи бар 10 комади, добија рабата 15 проц. а књижари обични књижарски рабат.

Високи срп. црквено-народни **школски савет** у лањској седници својој, 1876. г. бројем 163. записника свог **Буквар** је овај примио за учевну књигу **у нашим основним школама и препоручује га преко епархијских школских одбора свима срп. цркв. православним општинама.** Уједно забрањује и укида даље употребљавање дојакошњег, привременог, у Панчеву штампаног славенског и сваког другога буквара.

ПОЗИВ НА ПРЕДПЛАТУ
на оригинален роман у два дела
„ПРЕД ЗОРУ“

Под фирмом здраве забаве даје се читалачкој публици више пута само шарена љуска, под којом се скрива празнина и трулеж. Писац је гледао, да овај роман не буде књижевна појава те врсте, него да и по облику и по садржини својој представља заиста здраву храну за мисли и осећаје. Он се трудио. да што савршеније споји забаву са корисним упливом на читаоце и читалице, цртајући све занимљиве и важне стране живота, што их показују његове особе у своме развитку, мишљењу, осећању и делању. — На сваком кораку наилазимо на предрасуде, које састављају ужасну снагу, што стоји на путу напредовању човечанске свести. Још влада насиље; ропски јарам још није збачен. Још је мрак.... Роман је проникнут признањем те истине и тврдом вером у светлу будућност.

Књига ће изнети око 30 штампаних табака у формату обичне осмине, а цена јој је 1 фор. 20. н. — Обадва дела биће спојена. Тако ће наша публика имати одмах пред собом целину и то по јефтинију цену, јер се на тај начин уштеђују сувишни трошкови око увеза и разашиљања више свезака.

Роман ће ући у штампу, чим буде изгледа, да издавач не ће морати штетовати. А ако се можда не би могао издати због недовољнога одзива од стране публике, добиће претплатници наравно новац натраг.

Претплата траје до половине новембра.

Скупљачи добијају једанајсту књигу.

Новац се шиље на „Српску народну задр. штампарију у Нови Сад“ као издавача овога романа.

КЊИЖАРА БРАЋЕ ЈОВАНОВИЋА У ПАНЧЕВУ.

ПРИПОВЕТКЕ
Милорада П. Шапчанина
Цена 1 ф. или 2 динара.

изађоше баш сада из штампе и разашиљу се претплатницима.

Како су ове приповетке цриљене из живота нашега народа а књижевна критика признаје писца за изврсног приповедача, то сматрамо за излишно хвалити ове приповетке по наособ.

Да би унутарњој вредности ове књиге одговорила и спољашња, постарали смо се ми, издајући је у фином и укусном издању. Од ових приповедака имамо и веома елегантно повезаних књига на сложишту, којима је цена 2 фор. — а које се нарочито за поклоне препоручују.

Господу а нарочито госпође и госпођице који се неодазваше на претплатни позив, молимо лепо, да не пропусте набавити ову књигу, која ће украшавати сваку домаћу библиотеку и сваки сто а читаоцу српску забаву и поуку дати.

Наручбине извршујемо тачно и брзо. На сваких 8 књига дајемо 1 на дар. Препродавци добијају књижарски рабат.

У Панчеву о крстову дне 1877.

КЊИЖАРА БРАЋЕ ЈОВАНОВИЋА.

Курз бечке берзе 20. септ. (2. окт.)

5% металици — — — — — — — — — —	64.45
5% народног зајма — — — — — — — —	66.85
Државни зајам од 1860 г. — — — — — — —	111.25
Акције банчине — — — — — — — — —	847 —
Кредитне акције — — — — — — — — —	220 50
Лондон — — — — — — — — — — —	116.85
Угарске разтеретнице — — — — — — — —	77 75
Темишварске разтеретнице — — — — — —	76.—
Ердељске разтеретнице — — — — — — —	76 —
Хрватско-славонске разтеретнице — — — —	84.—
Сребро — — — — — — — — — — —	103 95
Ц. кр. дукати — — — — — — — — — —	5.50
Наполеондори — — — — — — — — — —	9 38
Немачке марке — — — — — — — — — —	57 60

ОГЛАСИ.

НАТЈЕЧАЈ.

У общини чалманској упражњено је мјесто общинскога благајника са платом годишњом од 600 фор. а. вр.

За попуњење овога мјеста расписује се натечај тим додатком, да молитељи своје ваљано обложене молбенице имаду приполати кр. овој поджупанији до 25. листопада 1877. уз очитовање, да ће према потреби за годину дана положити рачунарско-благајнички испит, и да су кадри одмах након избора пружити јамчевину износом годишње плате.

У Руми 27. септембра 1877. Поджупан
2—3 БУДИСАВЉЕВИЋ.

ОБЈАВА.

Овим се од стране потписаног црквеног одбора објављује, да ће се гостионица у кући овд. српске црквене општине, — састојећа се из 14 соба, 2 подрума, 1 леденице, 2 штале и 2 шопре — 6 (18) октобра о. г. у 9 сахати пре подне, путем јавне дрбжбе на три године т. ј. од 1. јануара 1878 до последњег децембра 1880 год. под закуп издати.

Ближа условља могу се у свако доба код потписаног перовође дознати.

Из седнице привреме. црквеног одбора одржане у В. Кикинди 7. септ. 1877. год.

НИКА НИКОЛИЋ, перовођа, 1 3 — УРОШ ПОПОВИЋ, подпредседник.

Одговорни уредник др. Милан Ђорђевић — Издавалац „Задруга за срп. нар. штампарију“, — Српска народна задружна штампарија.